

Regelbunden tillsyn i Tallbohovskolan och Nybergskolan

Tallbohovskolan, förskoleklass samt grundskola årskurs 1-9

Nybergskolan, förskoleklass och grundskola årskurs 1-3

Inledning

Skolinspektionen har granskat verksamheten i Järfälla kommun och besökt Tallbohovskolan och Nybergskolan den 8-10 oktober 2008. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Tillsynen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns i separata material och på Skolinspektionens webbplats ([www.skolinspektionen.se/Regelbunden tillsyn](http://www.skolinspektionen.se/Regelbunden_tillsyn)).

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs har kommunen och rektorn för skolan ansvar för att åtgärder vidtas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen inom tre månader från dagen för Skolinspektionens beslut, dvs. senast den 11 maj 2009.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna, vilket sker i samband med skolbesöket.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Tallbohovskolan samt Nybergskolan, dels den information som samlats in under besöket. I Tallbohovskolan och Nybergskolan intervjuades rektorn, biträdande rektorn, lärare, annan personal, elever och föräldrar. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolorna

Tabell 1: Antal elever på Tallbohovskolan och Nybergskolan

	Tallbohovskolan, antal elever	Nybergskolan, antal elever
Förskoleklass	24	25
Grundskola	449	59

Källa: Skolornas uppgifter, från hösten 2008

Tallbohovskolan är en grundskola med förskoleklass och årskurs 1-9. Nybergskolan är en grundskola med förskoleklass och årskurs 1-3. På Tallbohovskolan finns även s.k. förberedelseklasser med nyanlända elever, 34 elever i årskurs 7-9.

Skolorna är belägna i Jakobsbergs kommun del. Det finns en gemensam rektor för skolorna. I kvalitetsredovisningen för år 2007 uppges att 70 procent av eleverna har annat modersmål än svenska.

Skolledningen består av en rektor, biträdande rektorer och de s.k. utvecklingspedagogerna. Personalen på Tallbohovskolan är organiserade i fem arbetslag och personalen på Nybergskolan är organiserade i ett arbetslag.

I anslutning till skolorna finns även förskola och fritidshemsverksamhet. Kommunens ansvarstagande för förskola och skolbarnsomsorg beskrivs i separata rapporter.

Järfälla kommun deltar i försöket med timpanelös undervisning.

Bedömningar

Motiveringsrutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. I detta material används begreppet styrdokument som en samlande beteckning för relevanta författningar och allmänna råd.

1 Kunskaper

Inom detta granskningsområde behandlas skolans kunskapsresultat och arbetet för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Tabell 2: Måluppfyllelse i årskurs 5

	Tallbohovskolan					Riket
	2004	2005	2006	2007	2008	2008
Andel (%) som ej nått målen i samtliga ämnen	.	.	.	.	.	.

. = Uppgift saknas

Tabell 3: Resultat för elever i årskurs 9

	Tallbohovskolan					Samtliga skolor i kommunen ¹	Kommun-grupp ²	Riket ³
	2004	2005	2006	2007	2008	2008	2008	2008
Genomsnittligt meritvärde	195,6	195,1	181,8	180,0	188,1	213,8	216,7	209,3
Andel (%) som ej nått målen i samtliga ämnen	32	32	48	54	40	24	21	23
Andel (%) behöriga till nationellt program	83	76	77	68	70	90	91	89

Källa: Skolverkets officiella statistik

Kommentar och bedömning:

Av tabell 2 framgår att Tallbohovskolan saknar uppgifter om hur stor andel elever som nått målen i alla ämnen i årskurs 5. Detta bedöms under avsnittet 3.4.1. När det gäller de nationella ämnesproven för årskurs 5 visar skolans statistik att 82 procent av eleverna når målen 2008, vilket är en förbättring i jämförelse med tidigare år. Resultaten på ämnesnivå visar att alla elever nådde målen i svenska och 86 procent i svenska som andraspråk år 2008. I ämnet matematik var resultatet 85 procent år 2008 och i engelska 95 procent. En markant förbättring har skett jämfört med år 2007.

Av tabell 3 kan utläsas att betygsresultaten för elever i årskurs 9 år 2008 var avsevärt lägre än resultatet i både riket och kommunen som helhet men att resultat förbättrats år 2008 i jämförelse med året innan. Enligt skolan beror förbättringen på ett aktivt arbete för att förbättra kunskapsresultaten.

Av kvalitetsredovisningen för Tallbohovskolan och Nybergskolan framgår att "måluppfyllelsen i F-3 är god" vad gäller kunskapsinhämtning.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att det är positivt att resultaten förbättrats under år 2008. Trots detta behöver skolan vidta åtgärder för att kunskapsresultaten ska förbättras ytterligare, speciellt med tanke på att 40 procent av eleverna inte når godkänt i alla ämnen i årskurs 9 år 2008.

¹ Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i kommunen

² Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i kommungruppen

³ Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i riket

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Bedömningspunkter

1.2.1 Lärarna följer fortlöpande upp resultaten i alla ämnen/ämnesområden i förhållande till styrdokumentens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.2.2 Lärarna genomför utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.2.3 Lärarna upprättar en framåtsyftande individuell utvecklingsplan i samband med utvecklingssamtalet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt grundskoleförordningen ställs krav på upprättande av en individuell utvecklingsplan (IUP) för varje elev vid utvecklingssamtalet. Den ska vara framåtsyftande och skriftligen sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Från och med den 15 juli 2008 har bestämmelsen i grundskoleförordningen om individuell utvecklingsplan ändrats. Den ska också innehålla omdömen om elevens kunskapsutveckling i samtliga ämnen. Dessa omdömen får vara betygslänkande men bör anpassas till elevens ålder och förutsättningar. Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2006:10) om den individuella utvecklingsplanen har reviderats med anledning av ändringen.

Då Tallbyhovskolan och Nybergskolan, vid tillsynstillfället inte har genomfört utvecklingssamtal med alla elever, gör Skolinspektionen sin bedömning utifrån de tidigare bestämmelserna för individuella utvecklingsplaner. De planer som Skolinspektionen har tagit del av bedöms behöva utvecklas så att mål och skolans insatser tydligare framgår med utgångspunkt i de nationella kursplanerna. Vidare förutsätter Skolinspektionen att de nya bestämmelserna om individuella utvecklingsplaner och skriftliga omdömen ligger till grund för skolans fortsatta arbete i detta avseende.

1.3 Bedömning och betygssättning

Bedömningspunkter

- 1.3.1** Lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

- 1.3.2** Vid bedömning och betygssättning utgår lärarna från de nationella målen i kursplanerna och från betygskriterierna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

- 1.3.3** Betyg sätts, intyg och studieomdömen utfärdas samt betygskatalog förs enligt författningarnas krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt grundskoleförordningen ska en skriftlig bedömning ges om en elev inte når de mål i ett ämne som enligt kursplanen ska ha uppnåtts i slutet av det nionde skolåret. Av bedömningen ska elevens kunskapsutveckling i ämnet eller ämnesblocket framgå. Dessutom kan de stödåtgärder som har vidtagits framgå. Bedömningen ska undertecknas av läraren. Av de skriftliga bedömningar Skolinspektionen tagit del av framgår inte alltid elevens kunskapsutveckling och de mål som eleven har nått. Vidare är inte bedömningarna undertecknade av läraren. Skolinspektionen bedömer att de skriftliga bedömningarna behöver utvecklas i enlighet med ovanstående.

1.4 Genomförande av utbildningen

Bedömningspunkter

1.4.1 Läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.2 Elevernas ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.3 Eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former .

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.4 De som arbetar i skolan samverkar inom och mellan verksamheterna för att stödja elevernas utveckling och lärande

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.5 Utbildningen i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Bedömningspunkter

1.5.1 Skolans undervisning anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
All undervisning ska enligt läroplanen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Tillsynen visar att eleverna inte alltid ges möjligheter att utifrån egna behov pröva olika arbetssätt och arbetsformer. Elever och föräldrar efterfrågar större utmaningar för de elever som redan har gjort de gemensamma uppgifterna. Trots att lärarna försöker anpassa undervisningen efter elevernas behov, bl.a. genom att arbeta med små grupper och olika material, bedömer Skolinspektionen att skolans arbete med att anpassa undervisningen till alla elevers förutsättningar och behov behöver förbättras.

1.5.2 Särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5.3. Vid behov av särskilda stödåtgärder utarbetas alltid åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt grundskoleförordningen ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram upprättas om det framkommer uppgifter om att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder. Av åtgärdsprogrammet ska framgå vilka elevens behov är, hur behoven ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Tillsynen visar att det inte framgår av programmen hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Dessutom är åtgärdsprogrammen enligt Skolinspektionens bedömning av varierande kvalitet, varför de behöver utvecklas.

2 Normer och värden

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Bedömningspunkter

2.1.1 Skolan utgör en trygg miljö som är inriktad på lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt läroplanen ska varje elev möta respekt för sin person och sitt arbete. Av tillsynen framgår, trots skolornas goda värdegrundsarbete, att elevernas språkbruk inte alltid är acceptabelt. Vidare framgår att skolk förekommer på Tallbohovskolan trots att skolan arbetar intensivt med att försöka minska detta. Vissa elever, framförallt i de högre årskurserna, tar inte heller ansvar fullt ut för sina studier och sina kamraters arbetsmiljö på lektionerna.
Skolinspektionen bedömer att framförallt Tallbohovskolans arbete med att säkerställa en trygg miljö som är inriktad på lärande för alla elever, behöver förbättras.

2.1.2 Skolan och lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

2.1.3 Skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med författningarna och dess mål och åtgärder är synliga i det dagliga arbetet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever ska det finnas en likabehandlingsplan för varje verksamhet. Planen bör vara konkret och utgå från aktuell kartläggning av verksamhetens behov som utgångspunkt för planerade åtgärder under det kommande året. Enligt en särskild förordning ska eleverna vara delaktiga vid framtagandet, upp-

följning och bearbetning av planen, se vidare skolverkets Allmänna råd och kommentarer för arbetet med att främja likabehandling (SKOLFS 2006:7). I detta arbete bör beaktas att plankravet från och med den 1 januari 2009 framgår av 14 a kap. 8 § skollagen och 3 kap. 16 § diskrimineringslagen (2008:567).

Tillsynen visar att skolorna har en gemensam likabehandlingsplan. Den utgår dock enligt Skolinspektionens bedömning inte från en aktuell kartläggning av de specifika behov som finns inom respektive verksamhet utan förhåller sig mer allmänt kring övergripande förhållanden inom rektorsområdet. Dessutom framgår inte någon tydlig ansvarsfördelning mellan rektorn och övrig personal, det framgår inte heller hur åtgärder och händelser ska dokumenteras och det saknas rutiner för det fall en vuxen kränker en elev. Slutligen så har inte elever och föräldrar deltagit i upprättandet av planen. Skolinspektionen bedömer att åtgärder måste vidtas för att respektive skola ska upprätta en likabehandlingsplan som fullt ut svarar mot författningarnas krav.

3 Ledning och kvalitetsarbete

Inom detta granskningsområde behandlas tillgång till utbildning samt verksamhetens ledning och personal och hur skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Inspektionen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Bedömningspunkter

3.1.1 Varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

I grundskolans timplan finns angivna de ämnen som eleverna ska ges undervisning i. I tillsynen framkommer att det är oklart om eleverna i de s.k. förberedelseklasserna erbjuds undervisning i alla ämnen i erforderlig utsträckning. Eleverna erbjuds undervisning i första hand i svenska som andraspråk. Därutöver gör lärarna en bedömning av i vilken omfattning eleverna kan tillgodogöra sig undervisning i andra ämnen.

Skolinspektionen bedömer att Tallbohovskolan behöver klarlägga att undervisning anordnas i alla ämnen i erforderlig utsträckning. Om en elev inte bedöms kunna tillgodogöra sig utbildning i vissa ämnen får styrelsen, efter att ha hört elevvårdskonferensen, besluta om anpassad studiegång (gäller de elever som är

10 (13)

bosatta i Sverige).

3.1.2 Skolan erbjuder eleverna språkval, elevens val samt modersmålsundervisning i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.3 Skolan anordnar undervisning i svenska som andraspråk i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.4 Skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.5 Utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad för eleverna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.2 Personalens utbildning

Bedömningspunkter

3.2.1 Skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.2.2 Rektor har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3 Rektors ansvar

Bedömningspunkter

- 3.3.1 Rektorn håller sig förtrogen med det dagliga arbetet och tar som pedagogisk ledare det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen.**

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

- 3.3.2 Rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.**

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt grundskoleförordningen ska beslut om elevs placering i särskild undervisningsgrupp fattas av styrelsen för utbildningen (alternativt rektorn om detta är delegerat) efter samråd med eleven och elevens vårdnadshavare när en elev är i behov av specialpedagogiskt stöd. Beslutet ska innehålla en fullföljdshänvisning med information om att beslutet får överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd. Tillsynen visar att fullföljdshänvisningar saknas, vilket behöver åtgärdas.

Enligt grundskoleförordningen ska rektorn fatta beslut om särskilt stöd. Av tillsynen framgår att rektorerna och personalen har uppfattat att inga beslut om särskilt stöd kan fattas mot föräldrarnas vilja. Detta har i något enstaka fall fått till följd att optimala stödinsatser inte satts in utan andra åtgärder har vidtagits. Även om eleven och dess vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram upprättas så har skolan enligt författningarna ett oavvisligt ansvar för de pedagogiska bedömningarna gällande särskilda stödåtgärder. Detta behöver klargöras på bägge skolorna.

I de så kallade förberedelseklasserna finns både elever som är asylsökande och elever som är bosatta i Sverige. För de elever som är bosatta i Sverige och som av rektorn och lärarna, på grund av särskilda stödbehov, bedöms vara i behov av placering i särskild undervisningsgrupp, ska beslut om sådan placering fattas. Tillsynen visar att skolan måste utreda om sådana beslut behöver fattas.

Enligt grundskoleförordningen ska rektorn delta i alla elevvårdskonferenser. Rektorn gör inte detta. Skolinspektionen bedömer att detta behöver åtgärdas.

12 (13)

3.3.3 Lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg följs.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg ska registerkontroll göras av alla personalkategorier som erbjuds anställning eller praktik inom dessa verksamheter. Vid tillsynen framkommer att när det gäller lärarstuderande finns det oklarheter kring hanteringen av registerutdrag. Skolinspektionen bedömer att tydliga rutiner saknas som säkerställer att utdrag ur belastningsregistret lämnas i enlighet med lagen om registerkontroll. Detta behöver åtgärdas.

3.4 Kvalitetsarbete

Bedömningspunkter

3.4.1 Skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder, för att förbättra måloppfyllelsen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt skollagen och läroplanen har rektorn ett ansvar för att eleverna når målen för utbildningen. Detta medför en skyldighet att kontinuerligt följa upp och utvärdera elevernas kunskapsresultat så att undervisningsmål och metoder ständigt kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav. Av tillsynen framkommer att det trots ett annars gott kvalitetsarbete saknas uppföljning och utvärdering på en övergripande skolnivå av elevernas kunskapsresultat i årskurs 5. Skolinspektionen bedömer sammantaget att Tallbohovskolan behöver vidta åtgärder för att följa upp elevernas kunskapsresultat i årskurs 5. Även skillnaden i kunskapsresultat mellan pojkar och flickor behöver följas upp och analyseras under elevernas hela skoltid.

3.4.2 Kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som innehåller en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen nåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för att öka måluppfyllelsen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt förordning om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola, förskola och fritidshem årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning. Stöd för hur kvalitetsredovisningar kan upprättas finns i Skolinspektionens Allmänna råd och kommentarer för kvalitetsredovisning. Enligt lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever ska likabehandlingsplanerna i de olika verksamheterna följas upp och utvärderas årligen i kvalitetsredovisningarna. Tillsynen visar att skolornas gemensamma kvalitetsredovisning innehåller en beskrivning av vilka aktiviteter som genomförts under året utifrån vissa mål kring kunskapsresultat och områdena normer och värden samt ansvar och inflytande. I en annars förhållandevis bra kvalitetsredovisning finns dock sparsamt redovisat resultat och analys vad gäller Nybergskolans elevers samlade kunskapsutveckling. I skolornas kvalitetsredovisning anges att likabehandlingsplanen har följts upp och utvärderats, men det finns inte någon bedömning av resultatet av värdegrundsarbetet eller en beskrivning av åtgärder för en högre måluppfyllelse. Tillsynen visar att detta behöver åtgärdas. Skolinspektionen konstaterar därmed att kvalitetsredovisningen inte uppfyller de krav som förordningen ställer.

2009-02-11 Stockholm

Mats Peterson

Jane Åslund